

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr. 15. ANUL XIII.

Sabiiu, in 21 Febr. (5 Mart.) 1865.

Telegrafulu este de dona ori pe septem-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiiu la espeditura
toiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'ta prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumerati-
unei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dotarea preotîmei serbesci.

(Continuare din nr. din urma.)

Câtu in specialu pentru punctulu d'antâiu, trebuie sa mar-
turisimu, ca ni se pare foarte practic si demnu de imitatu.
Parochiele cele multe intr'un'a comuna politica, positiunea
coordinata a parochiloru, responsabilitatea loru solidara pen-
tru afacerile publice ale biserice si scôlei ni se paru totu
atâtea isvóre de incurcaturi, de certe si intrige personale si
de zadarnicirea ori cărei controle si responsabilitati regulate.
Si n'adeveru pentru ce intr'un'a comuna politica mai multe
parochii? Si pentru ce la un'a biserica mai multi pa-
rochi? Cine porta protocoalele? Cine da adeverintiele
oficiose la casuri de lipsa? Cine pastréza sigilulu oficiosu?
Cine da estrasele de botezu, de cununii, de mörte! Cine
face tabelele statistice? Cine porta presidiulu in adunările
comitetelor bisericesci? Cine representa comun'a in afara
fatia cu autoritatile civile si inlauntru cu autoritatile biseri-
cesci? cu unu cuventu, cui este incredintiata paro-
chi'a? Celui mai betránu? Dupa ani ori dupa servitiu?
Motive se potu aflá si pentru un'a si pentru alt'a? Celui mai
cultu? — Dar cultur'a e foarte relativa! — Celui mai cu influ-
inti'a? — Dar influinti'a mai mare adeseori e spre pagub'a co-
munei! — Si asiá amu poté insirá totu intrebări de intrebări,
cari poté parte mare aru remané nerepsonse. Aceste neajunse
se potu in sa delaturá in modulu celu mai simplu prin intro-
ducerea de capelanisistemisati, cari cá preoti deseversitu potu
deplini tóte functiunile preotiesci, in sa atárna de parochii lo-
cali si au activitatea loru detiermurita, prin anumite legi pâna la
cele mai amerunte indatoriri. Prin acésta institutiune coreli-
giunarii nostri serbi voru castigá unu mare folosu, acel'a adica,
ca parochiele se voru reduce, se voru imputiná.

Si aici amu ajunsu acum la unu punctu, unde se deschide
si pentru noi cei de biserica romána o larga perspectiva spre
a cautá ingiuru-ne. Si de-si acésta perspectiva nu este
tocmai imbucurátore, totusi sa avemu curagiulu si rabdarea a
o privi. Este afara de tóta indoiél'a, ca starea cea adeveratu
deplorabila a preotîmei nóstre atárna parte mare de
multimea parochiloru si parochieloru; intielegemu
in tr'un'a comuna, căci impregiurările ne-au convinsu,
ca si in comune bisericesci mici este de lipsa unu parochu.
Amu poté dice multe, foarte multe despre acésta tema, in sa aru
trece poté, preste competinti'a acestui diuarius; de aceea vomu
esprime numai aceea, ce sustine tóta opiniunea publica cea
luminata si fâra prejudetie: ca cu câtu voru fi mai
multi preoti, cu deosebire in sa parochi, cu atát'a
mai misera devine starea loru materiala,
darcu atát'a scade maitare chiaru si re-
spectulu loru dinaintea poporulu, si iarasi cu
cátu voru fi parochi mai putini, cu atát'a mai buna si mai ascurata
va fi starea loru si cu atát'a mai mare va fi reverinti'a poporulu
câtra densii. Asiá dara din aceste dône privintie nu n'cape 'ndo-
iela, ca n'aru fi unu ce practic, unu ce folositoriu reducerea preo-
tîmei parochiale serbesci si instituirea capelaniloru sistemisati.
Aru mai fi numai un'a intrebare: ca ore din punctulu de ve-
dere alu canónelor bisericesci poté-s'aru rectificá instituti-
nea acést'a, in biserica nóstra nepractisata, ear in tóte cele-
lalte biserici crestinesci din giurulu nostru intrebuintiata? Nu
potemu presupune, ca sinodulu serbescu sa nu-si fia pusu si
elu acésta 'ntrebare, de si desbaterile lui ne suntu necuno-
scute; ear incátu cunóscemu noi canónele bisericesci, acestea
nici nu oprescu, nici nu demanda acésta institutiune; de aceea
dar ele, cá rezultate ale vietiei bisericesci in cele d'antâiu
optu vécuri crestinesci, candu apoi biserica resariteana in
mijloculu desvoltarei sele naturale si canonice a fostu
coplesita de furtunele tempului, ce jacu in sa astadi asup'a
eii, nu împedeca introducerea unei institutiuni, ce nu poté fi
spre stricarea, ci numai spre consolidarea biserice. Aseme-

nea nu contradice acestei institutiuni nici s. Scriptura; căci alt-
mintrea nici celelalte trepte din scar'a ierarhica n'aru potéfiertate.

Eata dar, ca introducerea capelaniloru sistemisati, adica
cu dotatiune potrivita si cu dreptulu inaintări, este practic,
corespunditoriu cerintieloru biserice si nu contradice, ere-
demu, nici legiloru biserice.

Revista interioară.

In senatulu imperialu si-au facutu o partida problem'a de
a se folosi de tóte ocasiunile bine si nebinevenite si a luptá
pentru sguduirea ministeriului. Lupt'a se inverte adeseori pre
lânga teorii foarte iscusite, care dela nisce professori se potu
asceptá candu siedu pe catedrele loru de prelegeri, nu in sa
candu siedu pre bancele ablegatiloru, unde au sa lucre dea-
dreptulu pentru interesele poporulu. Ne aducemu aminte de
parlamentulu germanu din Frankfurt in biserica s-tului Paulu
unde iara erá apucatu vocéa profesoriloru deasup'a, cari si-
spuneau loru si celoru de pre galerii tóta istoria si tóte intem-
plarile memorabile dela Adamu incóce, dar cá sa se gandesca
la castigarea unui terenu, pe care sa se radime, nu au cugetatu
nici decum. Urmarea au fostu, ca dupa ce au esítu din acea
biserica, tóte producerile loru au remasu numai materialu pentru
criteriulu istoricu.

Anii trecu, popórele Austriei cele inelate de constitu-
tionalismu trebuiau cu alteceva surprinse, dar nu cu dispute a-
dese de totu respingátore, dupa eum se intempla cu Transsil-
vanenii, cu atátu mai vertosu, cu câtu unu numeru frumosu
de popóre in sa nu au intratu in acelu senatu si cu câtu ace-
lea trebuie atrase prin manopere imbunatatitóre, bataru pentru
tierile, care au luat parte. Cu glume si cu batjocuri cum
suntu celea, ca nu voru cá Ardelenii sa remána lenesi s. a. s. a.
nu voru duce in senatu pre atâtea popóra, câte stau si siovae
din capu la tóte lucrările de vreo trei ani incóce.

In dílele din urma audimu, ca opositiunaliu senatulu im-
perialu voru sa paraséca insii senatulu. Amu dori sa scimu,
deca este acést'a adeveratu, care este cheia principiiloru den-
siloru? Unde voru sa trantésca cu manoper'a acést'a? Sa
amâne realisarea constitutionalismului ad calendas græcas, la-
sându-ne in provisoriulu perpetuu?

Cu tóte aceste avemu sperantia de deschiderea a dône
diète in curendu, a Ungariei si a Croatiei. Considerandu con-
duit'a acestoru tieri de pâna acum, ne intrebâmu, ca resul-
tatulu unde va sa easa? Pe candu pregatirile dietelor ace-
storu dône tieri din urma poté nu alérge togm'a galopulu, de care
ni se spune, si pe candu in senatulu imperialu se certa despre
jadecâti maritime, — cá candu amu avé sa plecâmu toti pe
mare, — in o parte insemnata a imperiului incepe a resuná
totu mai cu putere o voce, carea optimistii credeau, ca au apusu
de multu cu totul.

Vocea acést'a este vocea federalismului.

Dar ce felu suntu federalistii? Ce voru ei? Suntu ei
totu cei despre cari vorbiamu in anul trecut?

Spatulu nu ne iarta a comunicá program'a acestor'a in-
tréga, si de aceea ne vomu multiamí cu impartasirea unoru
puncte, ce le aflâmu in „Zukunft“ si care suntu asiá dicendu
spiritulu programei.

Acestea suntu: diet'a din Pest'a sa se dechiare pentru tra-
miterea la senatulu imperialu. Acestu senatu in sa sa fia, in-
spiritulu diplomei din Octobre, unu parlamentu, in care con-
clusele lui sa fia compromisse intre grupele de tieri, ce voru
fi reprezentate acolo.

Diet'a din Pest'a numai atunci sa tramita deputati in se-
natu, candu acést'a se va fi reformatu in inielesulu acést'a,
eara mai departe diètei din Pest'a i se va fi concesu legislati-
une autonoma in administratiune, instructiune, justitia, indu-
stria si in comunicatiune, precum si in acordarea contributiunei
directe spre acoperirea bugetului atingatoriu de ceeste de mai susu.

Pentru cele de mai susu sa fia unu ministeriu ungu-
rescu, in care in sa sa fia reprezentate tóte natiunalitatile ne-

magiare ale regatului, încât e dreptu și cu potinția. Acestu ministeriu sa nu resieda în Pest'a, ci lângă regele în Vienn'a.

Cu Ungari'a sa se unesca Transsilvani'a, regatulu triunitu alu Croatiei, Slavoniei și Dalmatiei, în modu federativu, adeca asiă, încâtu diet'a din Sabiiu și Agramu numai în unele cause comune sa-si tramita deputati la Pest'a, unde să-si deă voturile că factori coordinați ai dietei pestane. Legile decise în tipulu acest'a sa între apoi în vigóre, numai dupa ce voru fi publicate și prin diet'a Transsilvaniei și cea din Agram.

Sustinu principiulu autonomiei comitatelor cu administratiune municipala autonoma. În instanti'a d'antăiu, prin organe alese de poporu, sub control'a congregatiunii, care are sa fia din notabilitățile comitatului.

Originea acestoru puncte e de a se caută în mijloculu poporului slovacu, și dela aparerea lor au mai suferitu ôresi cari modificări. Dar fiindu ca modificările acelea nu sunt mari, aștămu și prospectele care și le facu federalistii dela esecutarea ideilor federalistice espuse. Ei dicu cu alte cuvinte, ca întielegendu-se popórele regatului Ungariei, Transsilvaniei și ale regatului triunitu pentru realizarea acestoru principii— în diet'a cea mai de aprôpe pestana aru fi în stare chiaru și cu o minoritate respectabila a face presiune. Pentruca lângă minoritatea acést'a aru fi sigure și dietele din Sabiiu și Agramu și în cestiuni și mai generale chiaru și de diet'a boema și galitiana. Nu o spunu tocmai pe fatia, ei se întielege, ca ômenii voru sa se asigure încontr'a germanismului dar și a magiarismului.

Pest'a în 26 Fauru 1865. Tinerimea româna studiosă la universitatea de aici a arangiatu în 23 l. a. în sal'a otelului „La Tigru“ unu concertu (se dice romanescu) și dupa aceea unu balu (botezatu national). Unu concertu romanescu, mai alesu în tempulu presente, candu music'a noastră nationala e condemnata a jocă rolu fôrte secundariu la noi, intru adeveru e unu evenimentu, carele cu atât mai placutu se manifestéza, cu câtu nu ni-a insielatu în acceptările nostre, ma dincontra ne-a convinsu ca Românulu are talentu spre tôte, numai de s'aru desbracă odata de nepasarea, în care l'au adencitu suferintiele tempului trecut, și la tôte întreprinderile sale aru aveă innaintea ochiloru: consolidarea, fără care o natiune nu pôte propasi. Altcum concertulu tinerimei române de aici n'a fostu curatu national, căci precum se vede din programu dintre 13 piese abiă 6 au fostu romanesci, și apoi dintre aceste 3 au fostu iara declamatiuni. Nu voimu sa luăm acést'a tinerimei în nume de reu, de-si densii cu multu mai bine faceau, deca în alegerea pieselor nu erau tocmai asiă cosmopoliti, ci s'aru fi restrinsu mai multu la cele romanesci, căci noi nu insetăm atātu dupa musica straina, de-si classica, care avemu ocaziune a o ascultă și în alte concerte, câtu dupa melodie și musica romanésca; inșă junii musicanti au voitu cu acést'a ocaziune, a-si documentă și desteritatea, ce si-au castigat'o în musica, au voitu sa dovedesca, ca românulu se desvôlta intru tôte artele, și ca nu multu tempu se va recere, pâna natiunea nostra va ajunge pre popórele, cari de sute de ani pretindu epitetulu de culte. Totu ce potemu dice despre concertulu tinerimei e, ca a întrecutu tôte acceptările nostre și ca a castigatu tinerimei unu nume frumosu la publiculu Pestei, respectatu într'unu numeru atātu de frumosu, încâtu abiă a potutu încapé în localitatea amintita.

Concertulu s'a începutu cu o uvertura din oper'a „Barbieriulu de Sevilla“ de Rossini, esecutata de orchestru. Precisiunea și desteritatea, observata în esecutarea uverturei acesteia, au atrasu atentiunea toturor'a, și judecandu dupa pies'a introductoria n'amu potutu acceptă altu ce-va, decâtu o productiune dêmna de respectatu. Complacerea cea mai mare inșă si-a castigatu orchestruulu în esecutarea „Serenadei“ de Ioann Iancu. Numele compunatorului e cunoscutu încâtu-va publiculu român dupa nisce încercări musicali, publicate în „Auror'a“ din anii trecuti, dicemu încercări, căci comparandu-le acelea cu „Serenad'a“ aflăm o deschilinire fôrte batătoria la ochi. De-si în „Serenada“ nu aflăm melodie nouă, căci introducerea amu audit'o mai adese-ori prin Banatu, și cuprinde locu între music'a „de măsă“, eara-urmarea e o compusetiune din mai multe ardelene, totusi nu potemu denegă meritulu tenerului Iancu în compusetiunea acést'a, carele e cu atātu mai mare, cu câtu „Serenad'a“ e compusa din music'a noastră populara, care e atātu de frumôsă și melancolica! Mai alesu rol'a flautelor e fôrte caracteristica, pare ca se aude fluerulu pecurariului prin vâile infrumsetiate cu flori, și pasagiulu, unde violin'a are sa cante unu solo, e petrundiatoriu. Esecutarea a fostu escelinte, și prelângă compunatoriulu nu potemu sa nu amintimu arculu celu artificiosu alu dirigintelui orchestruului Ioann Siepetianu, carele produceă astfelu de tonuri puternice, încâtu cugetamu, a audi pre unu artistu cu renume europénu, esecutandu melodie romanesci. Acesti doi tineri posedu intru adeveru talentu musicale, și aru fi de doritu, că art'a musicala, atātu de pa-

rasita la noi, prin densii sa iee unu sboru mai înaltu; aru fi de doritu, sa studieze melodiele poporale și spiritulu musicii nostre nationale, inșă dorere! acesti tineri, constrinsi de neajunsele materiali, trebuie sa umble pre alte cariere, și nu pre aceea, pentru care sunt chiamati de prevedintia. La finea productiunei acesteia publiculu entusiasmata aplaudă pre esecutori, dar mai alesu pre compunatoriulu. — Dintre celelalte piese, esecutate de orchestru merita amintire mai alesu uvertur'a din oper'a „Bánk-Bán“ și din acést'a introducerea, ce nu sémene a fi ungurésca, ci e o unitatiune séu mai bine compusetiune din melodie romanesci poporali, căci rol'a flautei în music'a artificiosă nu e de felu caracteristic'a altei music'e, decâtu a celei romanesci, și apoi în „Bánk Bán“ pre lângă pianissimo a violinei prime, flaut'a e unu factoru principal. Si acum'a amu trebuitu sa admirăm tehnic'a cea escelinte a dirigintelui Siepetianu, alu cărui arcu produceă nisce tonuri, cari ne-au petrunsu pâna la anima. — Desteritatea cea mai mare a documentat-o orchestruulu în esecutarea „Cuartetulu de Iosifu Haydn“. Cu totu dreptulu se pôte numeră între meritele cele mai mari ale unui orchestru, candu acél'a se ocupa și cu music'a classica, și e de însemnatu, ca band'a tinerimei, pre lângă tôte, ca în quartetulu acést'a tactulu jocă rol'a principală și unu momentu de întârziare séu grabire aduce dissonanti'a cea mai neplacuta și difôrma totulu, cu cea mai mare acuratetia a esecutatu pies'a acést'a classica spre uimirea toturor'a, fără că cine-va sa le fia datu tactulu, ce altmintea nu s'a observatu în totu concertulu, unu evenimentu, carele dă testimoniulu celu escelinte unui orchestru, și cu atātu mai multu orchestruulu tinerimei. carele e compusu nu de musicanti de profesiune ci de diletanti, cari pre lângă ocupatiunile lor cele multe cultivéza și art'a musicala. — Candu orchestruulu începù „Mersulu lui Michaiu Eroulu“, totu publiculu trasari că de o lovitura electrica, și mai alesu aplausele tinerimei nu erău sa incete, audindu mersulu acést'a nationalu, ce ne-aduce aminte de glori'a, dar deodata și de decăderea natiunei nostre.

Dintre domnisiôrele, cari au luat parte la concertu, nu scimu, cărei sa dămu antaietatea, căci densele au rivalisatu atātu intru alegerea pieselor, câtu și în esecutarea lor. „Rienzi“ lui Wagner, esecutata de Dsiôr'a Irine Nedelcu și Stefanu Perianu, e atātu de maestrosu și greu, încâtu se recere unu talentu musicalu, unu studiu mare, că cinev'a sa fia în stare, a-lu esecută cu precisiune și esactu, și esactitatea și precisiunea e rezultatulu, ce cu anima curata trebuie sa-lu recunoscemu în esecutarea lui Rienzi. Cu pies'a acést'a artificiosă rivalisă prin frumseti'a s'a estordinaria, ce atātu de rar se afla în music'a asiă numita: music'a venitoriului (Zukunftsmusik), „Mersula din oper'a Tannhäuser“ totu de Wagner, esecutatu de Dsiôr'a Elen'a Ioanoviciu și maestrulu seu, professorele de conservatoriu d. M. Engeszer. Admirăm în concertant'a unu studiu mare, unu talentu estordinariu musicalu, dar mai alesu acea potere, ce o posiede asupr'a instrumentulu, cu care numai se jocă. Dsiôr'a Elen'a Ioanoviciu si-a seceratu siesi onóre, dar totu de odata și professorelui seu, carele pôte fi falosu de o asiă eleva. — În confusiunea de instrumiute, ce variau în sér'a acést'a memorabile, ne încantă vocea cea sonóra a Dsiôrei Constanti'a Dumci'a cu „Lucia di Lammermoor.“ Se pareă omului, aa aude o filomela desceptandu-se în tonulu seu; eră intru adeveru o placere, a audi trilirele cele încantătore, ce erau intrerupte de aplausele publiculu entusiasmata. Noi în concerte arare ori, ma fôrte arare ori amu auditu o voce atātu de sonóra, că a Dsiôrei Dumci'a, și apoi acést'a dela artiste cu renume europénu. Placerea noastră aru fi fostu și mai mare, deca Dsiôr'a concertanta dupa „Lucia di Lammermoor“ aru fi cantatu indata ari'a romanésca: „Acum e mediulu noptii“, și nu i-aru fi preferitu pre un'a ungurésca. — Ne pare fôrte reu, ca dintre solo a remasu „Melancolia pastorală“ de Prume, care eră sa o esecuteze D-r'a Elen'a Nedelcu și Ioann Siepetianu, căci tare ni-aru fi placutu sa audimu pre junele violinistu și în solo, unde aru fi avutu mai mare terenu, de a-si manifestă talentulu și studiulu seu musicalu de câtu că diriginte alu orchestruului. Caus'a la acést'a a fostu, ca publiculu, carele cu sete acceptă joculu, devenise impaciinte și apoi junele violinistu a fostu atātu de modestu, câtu a sacratu solo seu impaciintiei publiculu teneru. — Dintre declamatori a escelatu mai cu séma junele Paulu Drag'a. Organu frumosu, statura placuta, gesticulatiuni acomodate, tôte erau concentrate în declamatoru, și apoi pre lângă aceste poesi'a cea minunata a lui G. Tautu: „Ingratul.“ Poesi'a umoristica: „Mod'a nouă“ de Iosifu Vulcanu, declamata de autoru, a castigatu placerea comuna, și declamătorele fu mai adese ori intreruptu de aplausele publiculu.

Concertulu a fostu urmatu de balu, și precum nu se cuvine concertutui epitetulu de romanescu, asiă nici balului, ca-

rele n'a avut caracteru naționalu, căci in totu balulu se joacă numai două „Romane“ și alt'a nimica. Unu balu in sa frumosu și elegantu intru toate; puțin baluri din anulu acestu se potu asemena celui alu tinerimei noastre. Furoria cea mai mare a facut'o joculu „Roman'a“, ne mai vedutu inca pre aici de unu publicu asiă de numerosu. Ficare caută cu placere la figurele frumoșe esecutate de tenerii români jucatori și aplaudă music'a cea naționala. Că sa-si pōta omulu intipni petrecerea cordiala din balulu tinerimei, e de ajunsu, a aminti numai acea impregiurare, ca intre saltatori amu observatu și pre Ilustritatea Sea D-lu Emanuilu Gozsdu, carele cu ori ce ocaziune s'a aretat amicu celu mai sinceru alu tinerimei. Petrecerea dură până in reversatulu ditoriloru, candu ne despartiramu, remanendu-ne pentru totdeun'a suvenirulu acelei sere memorabile. Nu potu sa incheiu referad'a mea, si sa nu amintescu despre recunoscerea comuna, ce si-a secerat'o comitetulu arangiatoriu, prin arangierea cea eleganta și mantinerea ordinei bune, dar totodata nu potu tacé impregiurarea, ca dōra aru fi fostu mai bine, a nu invitā lumea și tiēr'a, dupa ce balulu și concertulu nu a fostu publicu, sēu dēca a invitat'o, sa fia avutu inaintea ochiloru scopulu celu frumosu filantropicu și sa nu fia cugetatu numai la petrecere, ci sa se fia ingrijitu și de bietii juristi romani, spre a căroru ajutorare s'a arangiatu balulu și concertulu. I. I.

Vien'n'a, 14 Februaru. Comitetulu de finantie alu casei ablegatiloru senatului imperialu — acestu comitetu consta din 36 membri—tînū dela primirea in casa spre pertractarea bugetului pentru an. 1866, prin cele două amendamente cunoscutu, unulu alu bar. Tinti și altulu alu cont. Vrints, două siedintie fōrte infocate, încātu socoteā omulu ca impaciuirea intre regimu și cas'a ablegatiloru, ce este sa se incerce inca odata in urm'a conclusului din urma, se va nimici inca in mugurele seu. Ansa la iritarea spiriteloru intr'unu gradu asiă mare in aceste două siedintie ale comitetului fin. dedū chiaru o nota a ministeriului statului, indreptata in numele ministeriului intregu cătra acelu comitetu, o nota compusa in nisce termini aspri și intr'unu tonu amenintatoriu, prin carea ministeriulu provōca pre comitetulu numitu a incetā cu pertractarea mai departe a bugetului an. 1865, din privintia la conclusulu din urma alu casei ablegatiloru, respective la amendamentele cele două amintite, până la timpulu acelu, candu comitetulu si-va asterne reportulu seu cătra casa, și acēt'a va aduce unu conclusu nou din parte-si asupr'a reportului acelu; căci la din contra regimulu nu se va mai representā la pertractările ulterioare ale comitetului, nici prin ministrii, nici prin alti reprezentanti ai sei. Prin acēta hartia, carea dealtmintea nime nu o pōte incuviintiā, ministeriulu turnā numai oleu și mai multu preste foculu luptei parlamentare, in locu sa fia cautatu a-lu stinge, amari chiaru și pre membrii cei mai addicti și mai moderati și prin urmare ingreună inca și mai multu lucrulu impaciuirei dejā proiectate. In urm'a debaterii celei detotu iritate asupr'a hartiei acestei'a ministeriale, comitetulu decise cu majoritate precumpanitoare: că 1. sa se provōce ministeriulu a-si aretā cifr'a capitala, până la carea s'aru aflā elu determinatu a reduce deficitulu statului, și sa anumēsa totodata și cifrele speciale la singuraticele etaturi și positiuni din bugetu, până la care s'aru invoī densulu a se face reducerile; 2. ministeriulu sa defiga espressu conditiunile, sub care se invoiesce la reducere; 3 cu privire la not'a prementiuata a ministeriului sa se faca o remonstratiune cătra acēt'a, prin care sa i-se arate, ca elu prin hartia sea acēt'a au gresitu in contr'a ordinei de trebi, sancționate de Maiestatea Sea, și 4. sa se trēca la ordinea dīlei, va sa dica la continuarea activității sale in privintia bugetului pentru an. 1865, și anumitu se puse la ordinea dīlei pentru siedintia următoare, carea se va tīnē Joi in septemān'a viitoare, bugetulu „consiliului imperialu.“

Fiindca iritatiunea intre ambe părțile, ministeriu și opozițiune, ajunse dejā punctulu culminatiunei, și cōrdele nu se potu intinde mai tare fără că sa se rumpa, — este de lipsa că sa atingemu unele momente mai insemnate, sa cunoscemu starea cea adeverata a lucruriloru, pentru că mănē poimāne, intemplantu-se că conflictulu de fatia sa traga dupa sine nescari eventualități și mai serioșe, sa ne scimu celu puțin face o judecata sanetōsa despre rezultatulu, bonu sēu reu, alu acestoru lupte parlamentare din sesiunea presinte.

Se scie de comunu, ca opusetiunea din parlamentu până ieri alaltaieri inca se tīnū de programulu ministrului Schmerling, pre care ea-lu aperiā din toate poterile sale, atātu in parlamentu cătu și in diuaristica: ce pōte fi dar caus'a, ca acei barbati aperiatori ai lui Schmerling se prefacura dintr'o data in opoziționari aprigi ai lui? Pentru că sa potemu gaci

caus'a acēt'a, trebuie sa vorbimu ce-va asupr'a portarei opozițiunei in parlamentu, și pentru că acēt'a sa o facemu cu succesu, sa deosebimu mai antāiu două puncte de vedere: punctulu de vedere finantialu, și celu politicu.

Din punctu de vedere finantialu luata portarea opozițiunei, trebuie sa marturisimu ca ea e justificata prin opiniunea publica, și puțin ablegati se voru fi aflandu in parlamentu, carii sa nu consimtia cu aceea. Opozițiunea purcede in privintia acēt'a din acea massima: ca sa nu se cheltuiēsa mai multu, decâtu ne suntu veniturile, — sēu cu alte cuvinte: sa nu ne intindemu mai departe, decâtu până unde potemu ajunge cu măn'a; scopulu opozițiunei asiă dar in privintia finantiara este: incetarea de totu a deficitului statului. Ce pōte fi mai laudabilu pentru unu reprezentante alu poporului, decâtu acēta nesuintia?

Starea finantiara a imperiului este cătu se pōte de rea, ast'a o scie lumea. Poporulu intr'atāt'a e de ingreuiatu cu feliuritele contributiuni, încātu nu-i mai e cu potintia a le supportā. Nu e o tiēra in intregu imperiulu, unde sa nu se incaseze contributiunea prin esecutiuni militari, și pre lānga toate acestea nu e o tiēra in imperiu, unde sa nu se afle restantie de contributiune ne'ncassavere in summa mare. In unele tiēri, dupa cum se vede din datele statistice oficiōse, restantie de contributiune au ajunsu dejā summ'a de 3%.(?Red.) Numai percentele detoriiloru statului facu preste 60 mill. pe anu. Apoi unde vomu ajunge, dēca din anu in anu va totu cresce deficitulu statului, in locu sa scada?

Ce e dreptu, regimulu inca au recunoscutu și elu din parte-si adeverulu acēt'a, și pentru aceea s'au și dechiaratu de mai multe ori, dar anumitu prin ministrulu Plener cu ocaziunea aducerei bugetului pe an. 1866. in cas'a ablegatiloru: ca elu inca se nvoiesce la aceea, că sa se faca reduțiuni insemnate in bugete, intre marginile cele putinciōse. Fiindu asiă dar necesitatea reduțiunei deficitului din ambele părți recunoscuta, se facu o incercare de intielegere intre ministeriuli comitetulu fin. inca inainte de ast'a cu 3—4 septemāni la propunerea cont. Vrints, asiă, că regimulu insusi sa faca reduțiuni de lipsa in bugetulu an. 1865. Dar incercarea acēt'a remase atunci fără de efectu, din cauza, ca comitetulu fin. staruī, că regimulu sa-si arate mai antāiu cifr'a capitala, până la carea s'aru invoī a se reduce deficitulu, pecandu acēt'a din parte-si pretindeā, că mai antāiu sa-i implinēsa comitetulu aceste două conditiuni: 1) sa i se concēda, regimului, unu tempū mai indelungatu d. e. de doi ani inainte, va sa dica sa i se priimēsa și bugetulu pe an. 1866, și 2) sa i se concēda reviramentulu, voia libera de dispunere, — și apoi va spune și elu cifr'a s'a de reducere. Deci nepotendu-se invoī, comitetulu fin. se apucā de lucru și incepū elu insusi, dupacumu se aminti și in nr. precedente, a sterge la summe din staturile și positiunile singuraticale ale bugetului an. 1865. Acum in cass'a ablegatiloru se priimi in pertractare și bugetulu an. 1866, și in urm'a propunerei cont. Vrints lucrulu se afla astadi totu acolo, unde se aflase acum patru septemāni, adeca la o incercare noua de invoire in privintia reducerii deficitului, cu acea deosebire numai, ca acum incercarea de invoire se facu deadreptulu din partea casei. Asiă dar din punctu de vedere alu finantiiloru luata portarea opusetiunei, o repetu, e laudabila, intielegendu-se de sine, ca panacandu va remanē intre marginile cele putinciōse. (Va urmā.)

Varietăți și noutăți de di.

Invetiarea mositului, dice „Korunk“, ca sa incepe cu inceputulu lunei lui Martiu in Clusiu și Sabiu. In Clusiu se propune mositulu in tustrele limbile patriei, in Sabiu numai nemtiesce și romānesce. La institutulu din Clusiu suntu denumite femeile, cari voru fi acolo stipendiate. De cătu observa mai departe ca aru fi bine, că in comunele, unde nu suntu mōsie, sa ajute comunele pe câte o familie harnica, sēu unde suntu comune mici si aprōpe un'a de alta sa ajute acestea, că o astfel de familie sa pōta invetiā mositulu. —

O vēna buna de auru sa se fia aflatu in baile dela Isbit'a și Lungesci lānga Abrudu. Se dīce ca aprōpe la o maja de auru s'au scosu pe la inceputulu lunei trecute. —

Principatele române unite.

Si acum trebuie sa repetimu neregulat'a sosire a diuareloru din Romani'a.

In dīlele din urma ne veni și o fōia umoristica „Cicala“ carea continua pe Nichipercea reposatu. Noi incheiāmu din ivirea acestui fluturu politicu, ca aerulu din Bacuresci și Romani'a va incepe a fi altfelu decâtu până acum. Barometrule va incepe a se radică sēu scadē, și in casuri de acestea ne temem, ca cum e clim'a mai calda in Romani'a iara se potu prasi insecte de cele stricaciōse tinerului pomu constituționalu. Cato

ploitia din candu in candu nu strica. Aplaudăm intrepunerea Dnui Aricescu pentru apararea drepturilor bisericeii și clerului, și deplângem pre capulu și capii clerului, carii par a nu fi avut nici unu cuventu pentru interesele lor proprii, decât pentru ale bisericeii.— Ne mirăm cu deosebire de doi, și mai cu deosebire de unulu din chiriarchii Romaniei!

Caderea ministrului Cogalniceanu e și astadi caus'a conjecturelor. Ori care aru fi fostu elu au creatu asiă dicendu constituțiunea, carea au trebuitu sa o treacă prin scilla și charibdis, și din care cauza au fostu necesitate de a tinde mână și la mesuri neplacute pentru cei ce nu l'au intielesu. Ca s'au dusu câte odata preade parte, nu e Cogalniceanu in specie, ci omulu in genere de vina.

Cătu pentru ministeriulu celu nou alu d. Bozianu, aflăm ca afara de cercular'a carea o-au emis cu câtra prefecti și carea in unulu din numerii trecuti o-amu impartasitu și noi publicului nostru,— au mai professatu inaintea camerei și o programa in forma. Cuprinsulu acestei'a aru fi, ca pe bas'a

faptei implinite din 2 Maiu (a. tr. Red.) se va strădui in totu tipulu a edifică mai departe edificiulu libertății și a ornă Romania cu toate acele drepturi cetățiene, de care se bucura poporele cele mai civilizate ale continentului și care sunt promise in cuventulu de tronu.

Prospectu politicu.

Noutățile dinafara, ce le avem astadi, nu sunt cualeficate a storni atențiune deosebita.

Sa cautăm mai întâi la Franci'a. Imperatulu este ingrijitu de sörtea Mexicului, de unde sosescu sciri nu preimbucurătoare. Tronulu celu tinaru alu lui Maximilianu, inca nici intaritu bine, cerca partidele a-lu și clatină in toate partile; cu deosebire este indignatu clerulu romano-catolicu, pentru ca imperatulu Maximilianu se arata tolerantu și câtra celelalte religiuni crestine. Preotimea rom. cat. misca toate petrite, pentru de a asterne Imperatului cătu mai multe adrese de nemulțămire, până și din partea femeiloru. O tempora, o mores!

FOITIA „TELEGRAFULUI”.

La reînfiintarea mitropoliei române.

Unu cântu, o a mea lira! unu cântu de bucuria
Intona adi cu fala p'alu patriei hotaru!
Anuntia 'n lumea larga, ca unu populu adi invia,
Si uita intristarea, trecutul celu amar!

Desbraca-ti doliulu negru, si hain'a cea de gele,
Caci ora mantuirei acum a batutu;
Infrantu-s'au adi jugulu si lanturile grele,
In cari a mea natune de seculi a gemutu.

Nu vedi entusiasmulu si dulcea bucuria,
Virtutea stramosiesca cum luce de frumosa?
Triumfele maretie, ce mandr'a Romania
Pre plaiurile sale le'naltia gloriosu?

Adi fiii Romei vechie se'nchina la altare,
Si lauda dieitatea, pre tatalu pre maritu,
Caci noptea 'ntunecosa, cumplit'a desperare
Apune, si lumina s'arata 'n resaritu.

Auror'a se ivesce, — si dulcea fericire
In tota a sea splendore incepe a luci;
Adi tempulu celu de aur, epoca de marire
Suride romanime si 'n veci va infiori.

Ferice e filomel'a, candu scapa de'nchisore,
Si 'ntorna ear la cuibu-si in codrulu inverditu;
Candu afla amarit'a a sale sorioare,
Si vaila resuna d'alu ei cantecu iubitu.

Ferice e si orbulu, ce n'a avut vedere,
Candu vede 'ntai ora auror'a resarindu,
Candu radiele de sore alina a lui dorere,
Si vede lun'a mandra, si stelele scipindu.

Dar multu mai multu ferice se simte o natune,
Candu jugulu, ce de seculi ca vit'a l'a portatu,
E'nfrantu si in ruine, invinsu de mani straine,
Si visulu celu de aur lu scie realizatu.

Diuarulu „Natur'a.”

Pe candu câmpulu politicu alu Romaniei ia dimensiuni totu mai mari in sgomotulu publicității europene, vedem ca in Romania au inceputu cu o energia laudabila in tacere a se desvoltă interesulu sciintieloru. In privinti'a acest'a mănă poimane ne potu servi fratii de dincolo de modelu. Pentruca ei fara de programe inalte si fara de multa larma incepu a lăti in publiculu lor cetitoriu foi, cari discuta lucruri practice pentru poporu. O asemenea foia este „Natur'a” redigiata de Dr. Essarcu si Lic. Ananescu. Se lasă sa vorbescă ins'a foia despre misiunea sea, de unde si mai bine vomu potă cunoșce insemnatatea:

Missi'a Jurnalului Natur'a este totu aceea ce si-a alesu de la inceputu, adica: de a propagă sciintiele in raportu cu trebuintele nostre materiale si cu educati'a nostra politica, intelectuala si sociala, fără a esi din limitele ce sunt atatu de vaste. O missie că acest'a cu cătu este de 'nalta si nobila cu atatu este mai dificila, caci vomu imbratisiă tota lumea materiala. In cadrulu jurnalului nostru voru intră cestiuni de Zoologia, Botanica, Geologia si Mineralogia.

Nr. 7—1

EDICTU.

Prin care Mari'a F. Mandruti'a legiuiri'a sotii'a lui Christea Proc'a, ambi din Rasnovu, care de mai multu tempu a parasitu cu necredinti'a pre legiuitulu seu barbatu, se provoca in terminu de unu anu dela datulu presinte, a se infatisiă cu atatu mai sicuru inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, caci la din contra, si fara de ea, se va decide procesulu matrimonialu, asupra-i urditu, in sensulu SS. Canone bisericesci.

Si tu, a mea natune, de seculi grea robia
Sa suferi, ti-a fostu sörtea, si multu ai patimitu;—
Biserici'a ta santa gemea in agonia,
Si fratii de o lege mormentulu ti-au gatitu.

Dar adi a ta dorere inceta, se alina,
Caci pia-ti rogatiune la ceriu s'au auditu,
Si ceriulu cu 'ndurare rogarea ta crestina
Cu gratia divina, ceresca o-a 'mplinitu.

Ierarchi'a romana acum e re'nfiintata,
Si 'ntrigele dusmane de adi au incetatu;—
Trei tieri tinu adi serbarea cu sete acceptata,
Si striga: „Sa traiasca pre bunulu Imperatu,

Siagiu'a si Mocioni, romanulu celu mai mare,
Si Babesiu gloriosulu, — trei genii de romanu;
Pre cari provedinti'a in orele amare
I-a datu de mangaiare la fiii lui Traianu.

Ce mare e diu'a de astadi, ce mare, luminata!
— Ungari'a, Banatulu si Ardelulu, — trei surori —
Cu gloria maratia si anima curata,
— Croiescu-si alta sorte, si unu falnicu venitoriu!

Romani! Jurati cutotii credinti'a si iubire
— Bisericii romane, ce adi a reinviatu.
Traiti de-acum ca fratii 'n concordia unire,
Iubiti-ve natunea cu-amorulu mai curatu!

Copile romancutie! culegeti floricele,
Legati-le 'n girlande, cunune impletiti!
Formati o hora mandra in giurulu tiei mele,
Si diu'a reinviarei natuneii o mariti!

Ear tu, o a mea lira! unu cantu de bucuria
Intona adi cu fala p'alu patriei hotaru!
Anuntia 'n lumea larga, ca unu populu adi invia,
Si uita intristarea, trecutul celu amar!

Pest'a in Ianuariu 1865.

Ioann Ioviti'a.

In Zoologia vomu vorbi despre animalele folositoare, aretandu pe deoparte cum potemu domestici si acclimatati in tier'a nostra pe acelea de care avem mai multu interesu, adica: acelea care ne dau carnea, lăna, laptele, matas'a si miera, si cum amu potea ameliora rasele animalelor domestice, iar pe dealt'a vomu areta mijlocele de a departa pe cele vatamatoare, care ne prapadescu recoltele si plantatiunile nostre. In Botanica vomu vorbi despre plantele elementare, medicinale, aromatice si tinctoriale; cum sa cultivamu sa amelioramu si sa conservamu pe cele din care tragemu folose, si dupa ce caractere sa cunoșcemu si sa ne ferimu de cele otravite si vatamatoare, care crescu pretotindenii. In Mineralogia vomu vorbi despre mineralele si petrite ce se gasescu in muntii nostri care le potemu esplota in folosulu nostru, asemenea vomu areta proprietatile apelor nostre minerale. Pre lănga acestea vomu publica si cestiuni de Physica si de Chimia aplicate mai cu sēma la agricultura, la arte si la industria, cătra care trebuie sa indreptamu cu atentiune si seriozitate tota activitatea nostra.

Dela scaunulu protopopescu greco-orientalu alu Branului.
Zernesci in 3 Ianuariu 1865.

I. Metianu m. p.
Protopopu.

Burs'a din Vienn'a 19 Febr. (3 Martie) 1865.

Metalicele 5%	71 70	Actiile de creditu	187 40
Imprumutulu nat. 5%	78 90	Argintulu	111
Actiile de banca	799	Galbinulu	5 31 5/10